

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

धम्मपद्य

[छगू मात्र नेपालभाषाया मासिक पत्र]

[नेपाल कान्तिपुर नगर आनन्द कुटीर वेशाख पुन्ही
खुनु श्री लंका चैत्य उद्घाटन यात्रा चवंगुया छगू दृश्य]

वर्ष १

संख्या १०

दिल्ला

बुद्ध संवत् २४६२

नेपाल संवत् १०६८

थुगु अंकया १)

दच्छिया चन्दा ३)

विषय-सूची

विषय	पौल्या
शुभेच्छा—श्री रत्नध्वज जोशी	२०३
न्हूगु नेपाल—श्री पूर्णकाजी ताम्राकार, ल्हामा	२०४
तिसां ज्वीगु हानि—श्रीमति गुलाफ मैवा	२०६
जःला खःला—श्री हेमराज श्रेष्ठ	२०७
क्षय-रोग—डाक्टर श्री इन्द्रमान एम० एम० एफ०	२०८
स्वपरिवार सुधार—श्री मा० कुलरत्न बज्राचार्य	२१०
मां बौ सेवा हे देशोन्नतिया त्वाथः खः—श्री चक्रमान शाक्य	२१२
समाचार अभिनन्दन आदि—	२१४

धन्यवाद

धर्मोदय पत्रिकाया नुक्सान परकेगु कामना यासे यथा शक्य सहायता बियादीपिं भाजु मयजुपित हृदयनिसें धन्यवाद अर्पण याये । विशेषयाना कुञ्जबहादुर भाजुयात धन्यवाद बिये गुम्हसिनं पत्रिकाया निति चन्दा उठेयाना दीगु कष्ट याना दिल । थथे हे सकल भाषाप्रेमी भाजुपिसं बरो बर सहायता याना दिई धैगु पूर्ण विश्वास दु ।

चन्द्रकुमार गुरुजु ५) नातिरत्न उपासक ५) बुद्धि वीरसिं उपासक ५) गणेश बहादुर शाक्य २) डलीब २) रत्नकुमार प्रधान २) वर्णबज्र बज्राचार्य १) उपासक गंभीरमान ३) कुञ्जबहादुर सिंह २) साहु गोविन्द दास दुर्गा-दास ५) साहु कृष्णदास हरिदास ५) जगत बहादुर १) श्रीमति बालकुमारी ॥) रामगोविन्द

३) विष्णु बहादुर २) अमृतलाल ५) गणेशलाल २) राम बहादुर ३) हरिभक्त १) श्रीमति चुनदेवी ५) श्रीमति वसन्त कुमारी २) विष्णुमान ४) बुद्धिनारायण १) सत्यमान ॥) विष्णु बहादुर ॥) भाईकाजी ५) तीर्थ बहादुर १) विद्याराज पूर्णमुनि १०) रूपरत्न उपासक २५) कविराज चन्द्रानन्द १) जुद्धवीरसिं माथेमा २) देवजोति १०) मदन कुमार प्रधान १) मास्टर रुद्रमानसिंह १) व्यवस्थापक “धर्मोदय”

धर्मोदय सभाया वृद्धि कामना यासे सहायता बियादीपिं निम्न सजनपित हार्दिक धन्यवाद चढे याये ।

दी० बी० मिल भद्रपुर १०००)
श्रीसाहु केशरत्न तुलाधर १०)
श्रीसाहु सप्तवीरसिं तुलाधर १०)

भिक्षु अमृतानन्द

मन्त्री, धर्मोदय सभा ।

धर्मोदय

वसन्तः

“भासये जोतये धम्मं”

१०५०

सम्पादक

{ भिन्नु अनिरुद्ध,
भिन्नु महानाम “कोविद”

वर्ष १

कालिपोंग

आषाढ विक्रम संवत् २००५
जुलाई ईस्वी संवत् १९४८

अंक १०

शुभेच्छा

(चोम्ह—श्री रत्नध्वज जोशी)

मानवताया प्रथम पाठ बिल

गुम्हसें विश्वे शस्त्र विना,

मानवया बल शर, कृपाण मखु

धैगु सुना स्यन थःत क्यना,

बधिरसिक्त पशुमेध सुना पन

करुणाया दृढ ढाल ज्वना,

“धर्मोदय” अजरामर याय्मा

वहे मुनीन्द्रं थःगु खना ।

नहूगु उमङ्ग व उज्ज्वल किरणं

युक्त विभूषित उदित जुया,

सुन्दर सुन्दरतर सुन्दरतम

नित नूतन सन्देश बिया,

नव उत्साहं नव जागरणं

नव्य बलं दृढ जन-मनया,

क्षुधित तृप्तया, सुप्तः समुत्थित,

जन जनया मन पावन या ।

“धर्मोदय” उगु मानस-सर थें

ज्वीमा पलिस्वां-पूर्ण सदां,

गुगुया रस-सौरभ-अनुरागं

वै कवि-कोविद-भृङ्ग बथां,

राज मरालत दूर-दिशां वै

गुके तथा अनुराग सदां,

नीर क्षीरया शुद्ध विवेकी,

मुक्तागण ल्यै सुनां सदां ।

न्हूगु नेपाल

(चोम्ह—श्री पूर्णकाजी ताम्राकार, ल्हासा)

नेपाल छगु चिकिचा धंगु स्वतन्त्र देश खः । थन पर्वत व हिमगिरिया प्राकृतिक दृश्यं जाया च्वन । बुँज्या मुख्यगु जूगुलि थन देशे मेमेगु देशे स्वया बेसाह व ज्याला दना च्वन । थनया जनसंख्या छगू कोटि १००,००,००० दु । थनया देशगुण नाकं तानो नं मजू, नाकं चिकू नं मजू । थनया मुख्य बुयावईगु चीज—माथं वंगु बुँस वा छो व अने अनेगु वाँऊगु तरकारी इत्यादि हानं पर्वत पर्वते बुइगु कःनि, दुसि, इत्यादि जुल । पर्वत आपाःगु देश जूया निर्मित वर्षा ज्वीगु बखते तःसकं खुसिबाःवयाः यौ तःछ्याना नसापिनातैगु बुँ उथेंतुं च्वीके यंकई । हानं चिकुलां लः म्हजुयाः आपाः हे खुसि गना च्वनी । श्व देशया जंगले तःता प्रकारयापि जीव-जन्तुत व झङ्ग-पंछित दु ।

श्व झीगु मातृभूमि उन्नति जुयाः वयगुली मेमेगु देशयासिकं लिपा लाना च्वन । कारण थनया मनृतय् थितिकुति इत्यादिया कारणं समाज दूषित जुयाच्वन । शिक्षा मगाःगु, थःथः मज्जाःगु, जाती कट्टरपन सुघर सफा मदुगु, बाल विवाह याना बिईगु, बुढातय्सं मचात ब्याह याईगु, अनगिन्ति नख-चख विधि-व्यवहार दुगु, अय्ला-श्व आदिया प्रचुर सेवन, जूल्वायगु, बाहरमीसे म्हितेगु आदि आपालं मज्यू मज्यूगु व्यवहार समाज स्थंकातल ।

मुख्ययाना थन देशे निता धर्म चले जुया च्वन । थःथःगु धर्मे सकसियां प्रेम दु । थाय् थासे दयका तःगु दु । वथेंतु थाय् थासे बखत बखते मेला नं दु । पर्व-पर्वदिने

मनसे द्यके वनेगु चलन दु । थन च्वंपिके धर्मया प्रेम, ईश्वरया भक्ति दु । तर गुम्हसिनं धर्मया नामं अज्ञानं पाप नं कमे याना च्वन । आपलयाना थन दया नामं बलि बिया थःमं नइगु जुया च्वन । धर्मयायां सदगुण पाखे लिफः मस्वसे थुकिया नामं अमूल्य समय सिद्धि फुका च्वन । थुजा थुजागु ज्याखं याना अन्ध विश्वासया मात्रा व ल्वापु आपा प्याहाँ वयाच्वन ।

नेपाल देशे थौं कन्हे प्रजावत्सल मोहन शमशेर जुजुं शासन यानाच्वन । आः नेपालवासी पित न्हूगु अधिकार नं बिया तल ।

झीगु नेपाल, भारतवर्ष नाप स्वानाच्वंगु देश खः । उकिं श्व देश वया छम्ह मुख्यम्ह जःला-खला जुयाच्वन । उकिया नििति झीगु देशे अनया धर्म, रीति-थीति तथा चाल-चलन लिसे मिले जुयाः, आपालं याना अनया किचलं कयाच्वन । उगु देशं नयगु, त्वनेगु, पुनेगु व तियगु आदि जात-जातया वस्तुत झीगु देशे वैगु जूया नििति झीगु देश वैगु भरे लाना च्वन । वत्वथे थनं नं आपा हे चीज-बिज अन वनाच्वंगु दु । थुकथं काय् बियाय् सम्बन्ध दुगुलि व सत्तिगुलि आपालं याना झीत अनयागु प्रभावं कै च्वन ।

समाज भिकेगुली जुजुपिसं नं छुं भति प्रोत्साहन बिया च्वंगु खने दु । आपालं विघ्न बाधा दःसानं कथह थें अपालं सुधार जुयावया च्वंच्वन । बाल-विवाह, वृद्ध-विवाह, यो मयो ज्वीक ब्याहा व पहेनाँ बिया छेगुया वारे

“गोर्खा पत्रे” नं अपालं खँ प्याहाँ वया च्वंगु दु । थुलि जक मखु अपालं जनतापिनि चित्त सामाजिक भूल सुधार यायगुली वना च्वंगु खने दु । नख-चखया मतलब थ्वोके गुली विधि-व्यवहार म्ह यायगुली व भवे न्यायका अय्ला थ्व त्वना धन खर्च यायगुली बुलुँ-बुलुँ सुधार जुया वया च्वंगु दु । सामाजिक सुधारया ज्या-खँ आपायाना ल्याय्म्हतसँ ध्यान बिया च्वंगु दु । थथे ध्यान बिय नं माल । त्वाले त्वाले शिक्षालय व औषधालय चाय्का हया च्वन । शिक्षामन्त धाय्वं जीवन सिन्ति वनी धैगु सीकाः शिक्षाया प्रचार नं याना हयाच्वन । भारतवर्षे थें परदाया चलन मदुगुलि मिसातय्त नं उन्नति याय्गु लँ यक्को दु । थुमिगु लागी कन्या-पाठशाला नं छगू निगू चाय्का हया च्वन । प्रजापित जीकेया निन्ति शासन प्रणाली नं छुं भति सुधार जुया वया च्वन । म्यूनिसि-पलिटी नं दया वल । नागरिक अधिकार नं तोता बियाच्वन । जुजुपिसं शिक्षाप्रचार व मेमेगु भिकेगु ज्यायात नं खर्च तना बिय्गु याना च्वन । नेपाल-बैंक, समा-गृह, नेपाल म्यूजिएम् सत्त्वान टेक्निकल्, इन्जिनियरिंग्, पुलिस विभाग व सरस्वती सदन थें जागु न्हून्हुगु छ्येँ न्हून्हुगु धौचां दय्का हयाच्वन । लँ नं तब्याक-तप्यंक व पिच्लाया धमाधम दय्का हयाच्वन ।

देश भिकेगुली जुजुपिनि नं तसतं प्रोत्साहन दुगुलि कानून अनुसार कम्पनि कार-खाना नं धमा-धम दया वया च्वन । छेँ छेँ ज्या यायगुली नं झीगु ध्यान वना च्वन । थाज्यायागु प्रचार नं यक्को दया वया च्वन । स्वदँगु छको ‘उद्योग प्रदर्शनी’ नं चाय्का बिल । थुकिं थाज्या, चोज्या इत्यादि अने अनेगु छेँ छेँ याय्गु ज्या

पाखे झीगु ध्यान साला काल । थ्व झीगु नेपाल राज्ये हे संसारे दकेसिबे तद्धंगु लखया धार पनाः बिजुलि पिकाय्गु स्वयाच्वन । थ्व ज्या सफल जुलधाःसा नेपाःया यक्को आम्दानि दई । छायाःसा देशं पिने बिजुलिया शक्ति बी यंकेगु खँ दु । बनेज्याय्गु विषये झीगु ध्यान वने धुंकुसानं आःतकं झीसं विदेशी व्यापारीतय्त त्याके फुगु मखुनि । झी देशयागु आपलं याना कापः बने बिदेशीतय् लहाते लानाच्वन । झी देशं आपलं-आपा कच्चिगु वस्तुत व अन्न इत्यादि पिने वना च्वन । उकिया पलेसाय् विदेशं झीथाय् माःगु नं मोगु नं किसिम-किसिमया वस्तु वया झीगु धन आपलं पिने लाःवना च्वन—थ्व अत्यन्त खेद खः । तर आः थुजा-थुजागु विषये नं विचार तया थःगु देशे हे ब्याकं तयार याय्त कल-कारखाना नं दय्केगु निश्चय याःगु खने दया च्वन, गुगु ज्या मयाकं हे मज्यू ।

झी देशयापि सिपाहीतय् बीरताया खँ संसारं सिया च्वंगु दु । झीपिं ज्या-खँय् थःमं हे दुःख सिईपिं खः । झीगु बुई सा वाय्केगु चलन अपाः मदुसा नं झीपिं कुलि हे बुँपाले फुपिं खः । ज्या सिधय्का लहर नं याय्मापिं खः ।

थौं कन्हे न्हाथाय् न्हागु देशे खोसां न्हून्हुगु चलन जुया वया च्वन । थ्व न्हूगु युग खः । पुलांगु युग वने धुंकल । संसार हित्तुहिला वना च्वन । तदनुसार संसारया चोल-चलन नं हिला वना च्वन ।

ल्याय्म्ह व ल्यासेत आखः सःसा तिनि झीगु देश नं मेमेगु देश-विदेश थें उन्ति ज्वीक उन्नति जुया वई । स्वदेशया धन रक्षा याय्गुली, स्वास्थ्य ठीक तय्गुली, आर्थिक दशा भिकेगुली

थःथःमं थःगु आवश्यकता पूर्ण याय्गुली, परस्पर
जाय्गुली व ग्वाहालि वीगुली झीसं पूर्ण ध्यान
विय माल-विशेषयाना आःयापि ल्याय्म्ह
ल्यासेतयसं । झीगु देश व समाज उन्नति याय्त्
झीत थाय्, लः व फय् ब्याकं ठिक्क जू ।
उकिया निति झासँ ! झी सकल नेपालीपि छम्ह
थे जानाः थ्व अतिप्रियगु नेपाल पुण्य

भूयियात—गुगु देशे भाग्यं झीपि जन्म
जुल—गनया अन्न नयाः झीपि स्वाना च्वने
दत्त—गुकिया बँय् झीपि च्वंच्वना—थकाये ! थ्व
ज्या याय्त् झीसं फक्को-चाक्को थःथःगु कर्तव्य
पालन यानाः स्वार्थ तोताः निःस्वार्थी जुयाः
पाचिने माल ।

+ + + +

तिसां ज्वीगु हानि

(चोम्ह—श्रीमती गुलाफ्र मैवा)

[लेखिकाया थ्व प्रथम प्रयास खना जिपि हर्षित जुये । आशा दु कि लेखिका मयजुं थःगु लेखन
शक्तियात क्रमशः वृद्धि याय्गुली, ध्यान तः व थ्व सिक्के भावपूर्णगु लेख च्वया 'धर्मोदय' मार्ग नेपाली महिला
समाजया सेवा याई ।—सं०]

तिसाया सृष्टि यथ्यहे भिगु कारणं जूगु
थज्वीमा, झीतला थौं कन्हे थुकि लाभ स्वया
हानि हे आपा जुयाच्चंगु दु । थन 'तिसा'
शब्दया जिगु मुख्य मतलब लुँ वहः आदि
आपा आपा मू वंगु तिसा खः; मनया भिगु
बांलागु गुणरूपि तिसा मखु ।

तिसाया लोभ, मिजंतय्के स्वया मिसातय्के
अपो दु । गुलि गुलि मिसात ला तिसा दैगु
धाल कि मेगु छुँहे मसोसे उकी हे तन मन
बीपि नं दु । थुजापि हे मिसात आपलं यानाः,
बखत बखते गुण्डा अथवा बुढातय्के लाई ।
यदि तिसां ती दैगु धाल कि मेगु छुँहे मस्वै-
म्ह मजूसा छम्ह मिसायात सुनानं हे बुढायात
लाके फेमखु, न सुं गुण्डा अथवा बदमासया
पञ्जाय् लाई । स्व-स्व खँ-खँ गाले कब्बा वनेत
सु मूर्ख जक न्ह्यचिली ? छुँ छगू भूल अथवा
कर अथवा लोभ मदय्कं सुनानं थः यसं
बदमास अथवा बुढायात ल्यै मखु ।

'तिसा' ब्वेगु लागी खः । उकि तिसाय्
सकसियां मिखा वनीगु छगू स्वभाविक खँ खः ।
लुँ जुहारात इत्यादि आपा मू वंगु तिसाय्
खुँतय् मिखा मवनी धैगुला खँ हे दुगु मखु ।
थः मचायात माया यानाः थिकेगु तिसां
तीकातैपि गुलि खे मनूतय् मस्तय्गु ज्यानवंगु
खँ दुनियां बराबर हे न्यना च्वंगु दु ।
मचाबले मूवंगु तिसां तीका तय् मज्यू धका
नयागु कलि आदि जक न्ह्याका तैपि नं
गुलिखे दु । गथे मचातैगु लागी तिसा भयानक
हानिकारक खः, अथे हे गनं गनं एकान्त थासे
लाई बले तःधिकापि मिसातय् निर्मित नं भयानक,
हे खः । 'म्हस्यूम्ह खूँ ज्यान काय्यो' धैगु ला
उखान हे प्रसिद्ध दु । गनं एकान्ते तिसा
लाकेगु लोभं च्वं च्वंम्ह खुँनं, म्हस्यूम्ह जुल
धाःसा, थःत लिपा भय वई धैगु कारणं ज्यान
कायत नं लिफः स्वैमखु । खला धनया विषये
नं थ्व खँ लगे जुई । किन्तु खने मदय्क

स्वयना तैगु धने स्वया पिने व्वयाज्वीगु तिसाय्
ध्व खँ आपा लगे जू ।

ध्यबा दुपिसं थःगु औकात अनुसार
तिसां तीगुली, छखें स्वेला छुं खँ ल्हाय् थाय्
दुधें मच्चं । तर बांलाक विचार तया स्वत
धाःसा थुकिं याना नं गुलिखे मनूतेत धात्थें हे
ज्यामछि वनेयो । वहे दाजु किजापिंमध्ये
पील्ह अथवा तता केहेनं बांलाक वस्तं पुना
जुहारातया तिसां तिया वया च्वनी । मेम्ह-
सिया छजु गतिलागु यचुगु वस्तंहे पुनेगु मदया-
च्वनी । निखलःसियां वहे छथाय् मवसे मगाना
च्वनी । अजागु बखते व तिसा मदुम्हसिया
गपाय्चो मछिना च्वनी; ध्व खँ च्वय्माःगु
हे मदु । अझ भवे छको वोपत्तिकं अथवा छुं
छगु वोपत्तिकं बाःछि लच्छि न्ह्यबंनिसें वयां
ध्वयां खुशामद याना; धन्दाकया ज्वी ।
मिसातय्के आपलं याना थजागु खँया ध्यान
नं दया च्वनी कि फलानागु फलानाम्हसिया,
फलानागु फलानाम्हसिया धका । अथे जूसां

तवि, 'स्यूपिसं स्यूसा सिलका, मस्यूपिनि न्ह्यो-
नेला बांलाके' धैगु खँ न्ह्यथना झी तता केहेपि
तिसा न्योज्वीगुली अल्सी चाई मखु ।

मिसा जातिया आपलं ध्यान तिसाय्
वंगु धाय्ला, न्हापा न्हापायापिं चलाकपिं वा
विचार मगाःपिं मिजंतय्सं थुके लाकातःगु
धाय्ला । यदि मिसातय्क नं शिक्षा बिया स्यने-
कने यानातःगु जूसा कदाचित अमि ध्यान उकी
हे जक मवनीगु । यथा मेमेगु देशे । थौं,
सभ्यता व स्वातन्त्र्यया फय् वया च्वंगु बखते
हे नं झीथाय् च्वपिं दाजु किजापिनि, स्त्री-
शिक्षाया खँ न्यनेयो रूवा मवोनि सिवाय मुतु-
शिक्षाया खँ, गुकिं याना झी जहानपित जक
मखु समाज व देशयात नं हानि सिबे लाभ
मजूज्वी । अतएव तता-केहेपि, न्हापा न्हापा थें
मुतूपिवा जक च्वना मच्चंसे, तिसा-वसया निर्मित
जक सिना मच्चंसे; थःगु देश, थःगु समाजया
लासी पिवाच्वनाः, उकिया वृद्धि व सुधारया
लागी उद्योग याय् माल ।

जःला खःला

(चोम्ह—श्री हेमराज श्रेष्ठ)

लः घः कबिया लँलिसे वंसां
छचारुयरं नं लँ पना बीगु
असहाय जितः गुलि बोबीगु वं
छाय् थें अमिसं जितः महीगु ?
पति वियोगि मिसाया रूवा रूय्
वैगु मनया दशा सुनां स्यु
एसां भति हे दया मयासे
छाय् थें अमिसं जितः महीगु ?

छेँ दुन सो जिगु पाःता ज्वीक
स्वे उखे थुखे दनेत थय्क
कःमि वःसां ख्याना छुइगु
छाय् थें अमिसं जितः महीगु ?
जिगु छेँ दुंगु इमि स्वे योला
इमि छेँ गुलि सो उज्ज्वल बांला
हरे ! गपाय्चो मती मभिगु
छाय् थें अमिसं जितः महीगु ?

जिगु छैँ मत नं च्याक्य मज्जु हँ
दुखया क्रन्दन याय्गु थू हँ
थःमनुयात दुख सुख कं सां
छाय् थें अमिसं जितः महीगु ?

मुसु मुसु न्हिलसां मो न्हिल धाइगु
ह्वाँय् ह्वाँय् खोसां न्यने मज्जु हँ
अहो गपाय्चो अत्याचार !
छाय् थें अमिसं जितः महीगु ?

उदर निमित्ते छम्हस्या दुःख
छम्हस्या उलु उलु वय्क हर्ष
मनुष्यताया बिचा मयासे
छाय् थें अमिसं जितः महीगु ?

स्वस्वापासा

१०००

क्षय रोग

((चोन्ह—डाक्टर इन्द्रमान एम्० एम्० एफ्०))

क्षयरोगयात झीसं मेगु शब्दं गनावनोगु
व थाइसिस् धका धायि । श्व रोग जुया
वयिगुया लक्षण थथेः—

श्व ल्वे न्हाथासे नं दु । चिकु थाये
आपालं म्हो जुयि । न्हापा झोगु देशे श्व रोग
तसकं म्हो । तर आः जा झोगु देशे नं थुकिं
तसकं दुःख बियाचोंगु दु । न्हापां स्येखंचाः
थें च्वनि । अलं लिपा बहनी २ म्हं काथें
च्वनि । नसा नये ययि मखु । इकुयि । छाती
स्यायि । ज्यू गना वनि । म्हुतुखं हि ल्होये
मालि व कफे हि किना वयि ।

श्व ल्वे गुकथं पुनि व मचये जुयि
धाःसा—कफे ल्वेया कीत दु । कफ काये बले
बा हाडिका तये बले म्येपित पुनि । क्षयल्वे
दुपि जीबया ला नये बले न ल्वे पुनि । थौं
कन्हे, देशे दुने छयें तःतःजा व सत्तिक थितुं-
थीगु जुयानीति शुद्धगु हावा द्वाहाँ वने मफु,
हानं हावा नं अपवित्र जुयाच्वन । थुजोगु

थासे च्वनिपित याकनं श्व ल्वेनं थ्यु । हाकनं
प्वा जायेक नये मदुपित व तसकं मनीगु वस्तु
नयाज्वीपिन्त नं थकिं थ्यु ।

श्व ल्वे गथे साम्य यायेगु ?—श्व ल्वेया
कीत कफं फिजे जुयि । अकिं देशे दुने त्वाले
ननी थासे थासे क्येब, चुक औपघालय, अस्पताल
दयेक्येमाः । वथें सड़क, बजार, छयें फको
सफा सुघर यायेमाः । न्होनेलाथास मल मूत्र
त्याग याये मज्जु । थासे थासे शहर दुने थुकिया
नं बांलाक प्रबन्ध दयेमाः । इया कोथा चायेका
तयेमाः । लासा फांगा बरोबर निभाले पायेमाः ।
स्येखं चाया जक श्व ल्वे जुयि मखु । मेगु
नं कारण यक्को दनि । अकिं ल्वचं थ्यूम्ह
नापं चोने मज्जु । ल्वे जूम्ह ब्याहा याये मज्जु
ल्वचं थ्यूम्हसोगु चिप व वसः नये पुने मज्जु ।
कफ घुरूक छोये मज्जु । पिने हवाये चोन्येमाः
अयेनं फसं रक्षा यायेमाः । खयि कफ कावौलिक
दुगु थले ल्होयेमाः । कालखं सिलेमाः । कफे

कीत दु महु डाक्टरयात जाचे याक्येमाः ।
कोथाये वासलं हा हा यायेमाः ।

गुकथं वासः यायगु अले थ्व ल्वे साम्य
जुयि ? सभ्यगु देशे थ्व ल्वेनं थ्यूपित छुट्टागु
अस्पताल दयेका तयि । झीगु देशे तोखाये
अस्पताल छगू नं दु । थकी चोना रोगीपित
छु फाइदा जुयि थ्व थध्ये—वास बांलाक जुयि
व महुतु म्हाले फयि । थ्व ब्यथायात बांलाक
स्यूम्ह डाक्टरया ल्हातं वास, जुयि । माःगु तक्क
यत्त जुयि । चान्हं न्हिनं निभाले व तुयूजःले
च्वने दयि । गुकिं ल्वेया कीत नाश जुयि ।
ल्वेया प्रत्येक हेतुयात बांलाक वासःयायेदै । गोगू
घौ चनेमाः, गन्यागु वस्तं पुनेमाः, गुलि घौ
बिश्राम कायेमाः हानं गोघौ ब्यायाम यायेमाः;
ल्ये ल्ये म्हुं लनेगुज्या, गन्यापिं मनू नापं
चोनेगु—थ्व फुक्क डाक्टरया द्वारं सियेके दयि ।

अस्पताले रोगित फुक्क चोनेत थाये
मदया बा चोवनेगु प्रबन्ध मिले याये मफया बा
वनेगु हे सामर्थ्य मदया चोपि नं यक्को दु ।
धुमिसं छु यायेमाल ?—खोल्ला हावाये चोन्येगु ।
ख्वाँछगु सदीं मथीक रग, रादी, सांगादि छयला
ल्लुगु वसः पुन्येगु । चने बले ख्वा तोपुये मज्यू ।
फक्को विश्राम यायेगु । मन व शरीर त्यानुयिगु
ज्या मयायेगु । ज्वर वोसा न्हिसोक—सुथे,
न्हिने, बहनी—डिग्री तया सोयेगु । ज्वर दुसा
गोतुला कोकायेगु । सम्म थासे चाःहिले । केछि
अपो व बान्ही निभाले चाःहिले मज्यू । ३क
नस्यें ५क पर्यन्त नये ज्यू* । म्येया दुरु
त्वनेज्यू । नये त्वने धुंका छगू घंटा गोतुला
चोनेगु । चुरोठ, बझाँ आदि अमल जा जिहे
मज्यू । कफ फुक्क छोयेक्येमाः ।

वासः—न्या चिकं, लुँ दुगु वास, इञ्जेक्-

सन्, क्यालिसयम्यागु वास व इञ्जेक्सन् इत्यादि
अवश्य फायदा यायि ।

गुकथं झीगु समाजे थ्व ल्वे बढे जुल व
गुकथं थुकियात पने फई ?—झीथाये गुठि-गाना
नखः-चखः व भ्वेया चलन यक्को दु । थ्व
बेलस गुबलें पचये मजुयिक नयि । गुबलें प्वा
त्यंक नयि । गुबलें प्वा कू कू हायेक घाँलाना
चोनि । हानं गुबलें न्हू गोन्हू नसैं भ्यग्रते
पुलांयाना तःगु लोसा, गुबलें कचिगु, गुबलें बूगु
गुबलें छाती पुक्क ति जक, गुबलें कथुयि
थाक्क कःजक नयि । थुकिंयाना गुलि सिया
कपास्या सा गुलिसिया प्वास्या; गुलिसिया जँस्वा
सा गुलिसिया तुति स्वा; गुलिसिया स्येखँचा
सा गुलिसिया मुसु वो । नये अपो जुया नं
ज्यूली ल्वेनं थियि, नये मदया नं ज्यूली ल्वेनं
थियि । यदि अपो नयिम्हसिनं नयेगु मदया
चोम्हसित भतिचा बिल धाःसा निम्हंसित ल्वेनं
थिये फयि मखु । ल्वेनं मथिल धायेवं ल्वे
साम्य जूगु जुल । हानं मनूतयूत बेला ईले
माःगु मात्रा बमोजिम अन्न नये मन्त धायेवं
शरीर बमलाना वनि । शरीर दुर्बल जुयेवं नं
रोग बढे जुया वई । मनीगु वस्तु यथाः—
सीक्यें, छों, गुन्द्रु, सुखूगु, बासिगु, धोगीगु
इत्यादि नयेगु नं ल्वेया कारण खः । मचा
बले ब्याहा याना बिये मज्यू । मिसापित म्हु
मफयेक ज्याये जोते याये मज्यू । लज्जा सरमं
मफयेक ज्यायाना ज्यू स्यंकाचोपिं नं यक्को दु ।
हानं ज्या-जि मयास्ये आलस्यया बशे च्वना
बेइलमी जुया मन स्यंका च्वपिं नं दु । म्हुं
मफयेका ज्यू स्यंका चोने मज्यू । म्हुं मफुपिन्त
वासः बियेत सरकारं अस्पताल नं छगू दयेका

व्यूगु दु । थौं कन्हेजा जनबहाले दुने परोपकार
औषधालय नं खोले जूगु दु । अर्कि म्हा मफयेवं
तुरन्त वैद्यपिथाये, अथवा डाक्टरपिथाये बना

माःगु वास कया हया भतिचा हे बिलम्ब मयास्ये
वासः नये । गरीब जुल धका सोयेत नं मक्यंस्ये
गुबले सुमुक्क चोने मज्यू ।

स्वपरिवार सुधार

(चोम्ह—श्री मा० कुलरत्न बज्राचार्य)

प्रिय दाजु किजा व तता केहेपिं !

झीसं थःथःगु विचार प्रकट याना सकसितं
क्यनेगु झीगु कर्तव्य खः । थौं जिके समाजया
संगठनया बारे च्वय्गु मती वल । संगठनया
अर्थ सकलें छगोल जुयाः मेल-मिलाप दय्का
च्वनेगु खः । मिले जुया च्वंसा आपा ज्या
सिद्ध याय् फई । यथा—धार्मिक सामाजिक
आदि । मेल व वैरभाव न्हाथाय्सं खने दु ।
वैरभाव मूर्खता व असभ्यताया लक्षण खः । यदि
झीके, मखुगु ज्याय् अथवा दोषपूर्णगु ज्याय्
थःथमं तुं लाचार जुयाः पश्चाताप चायाः, सीहे
माःसां थःवंथः सहानुभूत्यादि तयगु बान्हि दुगु
जूसा वैरभाव दई मखु । संसारे प्रायःयाना
परिवारया कारणे, समाजया कारणे, जातया
कारणे, धर्मया कारणे व देशया कारणे ल्वापु
जुया च्वनी । साधारणतः मनुष्य दृष्टी जातिया
कारणे बरोबर असमगि जुयाः कलह जुयाच्वनो ।
गुकिं झीगु समाजया दशा दयनीय जुया
च्वन । थुकिया वास्तविक कारण प्रत्येक व्यक्ति
खंका, सीका मकातले झीगु समाज, देश, परि-
वारया कल्याण जुयफैमखु । वास्तविक कारण
ल्वीका उकियात निर्मूल याय् वं तिनि झी स्वपरि-
वारया कल्याणज्वी, शान्ति ज्वी व शान्ति

स्थापना याय् फई । अपराधीम्हं थःगु भूल
स्वीकार याना मकाइगु ल्वापुया लँ खः । छम्ह
मूर्खज्वी वं मेम्ह नं मूर्ख जुया बदलाया भावना
तयगु डबल मूर्खता खः । क्रोधं क्रोधीयात शान्त
याय् फई मखु । शान्ति हे जक शान्त जुई ।
श्व हे महानपुरुषपिनि सनातन धर्म खः । अतएव
बदला काय्गु पलेसा मूर्खयात बोध याये । यदि
बोध मजूसा श्व झीगु अभाग्य खः । न्हाको हे
चिकिचा धंगु भाव नं बढे जुजुं वनी । 'शुद्र-
ताया महत्ता' धैगु विषये आपलं खँ दु ।
सारांस थथे कि झीगु जीवने च्वंगु बानि हे
लिपा तःधंगु प्रकृति स्वभाव जुया वई ।
उदाहरणार्थ—मचांनिसें ख्वीगु बान्हि दुम्ह मचा-
यात सुनानं उपदेश बिया वया बान्हि भिकेगु
चेष्टा मयासा, लिपा व प्रख्यातम्ह खुँ जुया वयफू
अर्थात् छको छुयाई वहे भाव लिपा वढे जुया
वई—भिगु वा मभिगु । हिन्दुस्ताने मुस्लीमत
वे-मेल जुजुं आखिरे इपिं अलग् हे जुल ।
गुर्कियाना भारतमाताया लाहा छपा तोद्धुल ।
गांधीजुं ला थःगु भूलयात स्वीकार याना
हिन्दूत्वया भावना यात त्याग यानाः थःत
मनुष्यत्वया भावना दुम्ह यात । छूत-अछूतया
भावनायात नं दूर यात । नाप-नापं धर्मया रूप

नं छगू याय् हल । बे-मेलया फल झीसं प्रशस्त खना व न्यना च्वंगु दु । अर्कि च्वे च्वया थें बे-मेलया कारणयात निर्मूल यानाः मेल दय्का च्वनेमाल ।

संसारे दक प्राणीपि ईश्वरया सन्तान खः । संसारया आदि इतिहास पाखे ध्यान तथा स्वतसा सकलें छम्ह हे माताया सन्तानपि खः धका सीके फई । पं० नेहरूं थःगु पत्रे थथे च्वःगु दु कि आर्य धैपि पश्चिम यूरोपनिसें हिन्दू थ्यंकं च्वंपि खः । इमिगु पुरखा न्हापा छगू हे खः । लिपा भाषा व रहन-सहनया भेदं फरक जुजुं वन । माँ-बौ शब्दया मूल प्रमाणित आःतले दनि । यथाः संस्कृति भाषाय् पिता-माता, अंग्रेजी भाषाय् पापा-मामा वा फाडर-माडर, लांदिन् भाषाय् पेटर-मेटर, यूनान भाषाय् पेटर-मिटर, जर्मन भाषाय् फाटेर-मुत्तर व फ्रान्स फ्राषाय् पेर-मेर धाई । थ्वयां अतिरेक अनेक भाषाय् थुकिया सदृशता खने दु ।

देशं देश पाक् च्वना च्वंपि नाप हे सांस्कृतिक सम्बन्ध थपाय्च वनिष्ट दु धासेंली छगू हे देशे, छगू हे राज्ये, छगू हे गामे व त्वाले च्वंपि लिसे गुवले सांस्कृतिक संबन्ध मदई ? तर अपसोस ! झीथाय् च्वंपि दाजु किजा, जःला खःलादि छगू हे भाषा-भाषीपिके थुगु विचारं बास मकानि । तुरन्त हे साम्प्रदायिक व जाति कट्टरपनया भावनां थःगु मनो-भावयात फक्को हयकुंका थःवंथः द्वेषभावं व धृणा दृष्टिं स्वई । थुजागु दृष्टिं याना झीगु समाज व परिवारपिनि शक्ति हीन जुयाच्वन । अयनं झीसं थःम्ह माँयात हेला याय्गु बान्हि तोतुगु मखुनि । गुलिसिनं जा मेपिं नाला नापं कावने धुंकल । गुलिसिनं 'जोशीया मुतुली खिचिरी

धें' धाधां मानसम्म तथा च्वनतिनि । सर्व सम्पूर्ण अथवा छकोलनं सम्पूर्ण सु जक जुई, सुया जक जुई ? हे भगवन् ! थुजाथुजागु अपूर्णतायात पूर्ण यानाः छुं भति मातृ सेवा याय् फइला धैगु आशां थौं बल-बल नेवाधाक सिया मातृभाषा जुयाच्वंगु नेपाल भाषाय् 'धर्मोदय'—चिकिचाधंसां—प्याहाँवल । थ्व पत्रिकाया मुख-पृष्ठे स्वयम्भू चैत्यया कृत्रिम चित्र छगू नं दु । थ्व चित्रं झीगु नेपालीत्व कयनी । थ्व आकृति खना विदेशीतयसं कलाया-दृष्टि—नेपालयात गुलि प्रशंसायाः वजा विदेशे च्वंपिसं जक स्यू । तर झीथाय् च्वंपि गुलि दाजु किजापिसं थुकियात अनुमोदन याय् मफया तापालं नसें 'नमस्ते' याना छगूमात्र झी मातृ-भाषाया पत्रिका 'धर्मोदय' यात तिरस्कार दृष्टिं स्वई । व दाजु किजापिनि छु भावना खः, थ्व जिं सीके मफुत । थःगु धैगुयात गथे म्हसीके मफुत ! थ्व पत्रिका ला सकल नेवा धालसां नेपालीतय खः सिबे सुं छपुचः धर्मावलम्बितय मखु । थुकिया नियमे नं थथे हे दु । याय्माःगु नं थथे हे खः । यदि थ्व छगू वर्गया अथवा छगू साम्प्रदायिकया जक खःगु जूसा थुकी गीतादि विविध विषय सम्बन्धी लेखत मतयमाःगु । थ्व हे भ्रान्तियात दूरयासे 'धर्मोदय'या प्रथम अंके, सम्पादकया कलमे स्पष्ट व्वोक च्वयातःगु दु । झीथाय् प्रत्यक्ष स्वयाः सीकइपिं सिबे धयाखें व्वाँ वनीपिं आपा । अतएव नेवा धाकसिके सविनय प्रार्थना याय्कि वर्गविचारयात तोताः ऐक्यविचार तये । मातृभाषाया उन्नति कामना यासे सकल नेवात थ्व पत्रिकाया ग्राहक जुये । थःथःगु नुगले च्वंगु विचार थुकिया मार्ग प्रकाश याना साहित्यया उन्नति याये !

क्रोध व वैर धैगुलि गुबलसं भिकि मखु ।
सदानं थुकि उन्नतिमार्गे सम्पूर्ण विघ्न याई ।
मने दना वईगु क्रोधयात क्षमा व धैर्य दमन
याय् । क्रोधं याना थःत नं कतयात नं अनर्थ
याई । कतपिसं लाय् ब्वीका चवनेमाली । क्रोध
व घृणा-दृष्टियात शीसं क्षणिक दे तयमज्यू ।
थुकि याना शी स्वपरिवारया शक्ति विहीन जुई ।
अन्यमन्य प्रेम व स्नेह-दृष्टि स्वयाचवने फ़तसा
शी स्वपरिवारया सुधार जुई । व्यक्तिगत लाभ
व स्वार्थ सिवे सामुहिक लाभ व अर्थ पाखे
ध्यान तये योग्य । समाज व स्वपरिवारया
उन्नति हे थःगु उन्नति खः । समाज व स्वपरि-

वारया दुःख हे थःगु दुःख ख । स्वपरिवार
व स्वसमाजया सुधार, उन्नति व वृद्धि याय्
मफ़य्कं पर-परिवारया सुधार गथे याय् फ़ई ?
अतएव सर्व प्रथम थःके नि व गुण दयकेमाः
कि गुकिया प्रभावं परहित याय् फ़ई । थुजा-
थुजागु विचार शीके कम जूगुलि शी परिवारपि
हिना-मिना जुया चवन । गुलि विदेशे चवपिसं
थःगु भाय्, थःगु रीति-थीति संस्कृति मसी
धुंकल । गुलि स्वदेशे चवपिसं स्वभाषाय् खँ
ल्हाय् मछाला चवन अथवा मसया वन । अतएव
थ्व फ़ुकं सुधारया मार्ग व स्वपरिवार सुधारया
मार्ग मातृभाषाया उन्नति याय् गुखः ।

माँ बौ सेवा हे देशोन्नतिया त्वाथः खः

(चोम्ह—श्री चक्रमान शाक्य)

जितः छको बुद्धगया, सारनाथ, कुशीनगर
इत्यादि तीर्थ सीकः वनेगु इच्छा जुल । पासापि
निम्ह साथे व्वना तीर्थ चाहू वना । लैय् वं वं
जिमि स्वम्हेसिया न्हापां गन नि वनेगु धका
सलाह जुल । न्हापां भगवान् बुद्ध जन्म जूगु
थासे, अनं वसपोलं बुद्धत्व प्राप्त याना विज्यागु
थासे, अनं धर्मचक्र प्रवर्तन याना विज्यागु थासे
व अनं महापरिनिर्वाण जुया-विज्यागु थासे वनेगु
निश्चय जुल । थ्व हे प्रोग्राम मुताबिक तीर्थ-
स्थाने चाःहुला थुखेस्वया वया चव चवं कलकत्ता
विश्वविद्यालये आखः ब्वं वना च्वंम्ह जिमि दाजु
छम्ह छको नापमलासें मज्यूगु ज्या छगू लुमना
वल । पासापिसं धाःसा खर्च मगात म्हाल ।
ल्याहाँ वने धका धाल । जितः धाःसा मवंसे

हे मज्यूगु जुया चवन । नकिं पासापिन्त तोताः
जि कलकत्ता वना । यथा समये अन ध्यान ।
दाजु नाप लाना । विश्वविद्यालय नं स्वया ।
अनं ल्याहाँ वयाबले अ-भाग्यावश रेले जिगु दाँ
बोरी जुल । ‘आः गथे नेपाः थ्यंक वने’ धैगु
खँ निमग्न जुयाः पुलिनिगः घय्पुना छगू थासे
भोसुला चवं चवना । अकस्मात् जिगु न्हाय्पने
“छि नं नेपाः झाय्गु मखुला ?” धैगु शब्द
वल । पुलुक स्वया । छम्ह अपरिचितम्ह व्यक्ति
जिगु न्होने दना चवन । जितः धाःसा दाँतंगु
पीरं नोवाय् हे मंमदया चवन । वं जिगु
थुजोगु हबिगत मस्यू । जि मौन जुया चवनागुलि
वया मती “गुलि तद्धं छम्ह मनू, नोवाय् हे
थाकुचा का” धैथे चवन ज्वी । व वनेत तैयार

जुल । व वनेत्यंगु खनाः वैत रोकेयाना धया
—“नेपा; वनेगु ला खः, तर म्हे घेबा छगः हे
मदय्क जिगु पाकेट् मारे यात । वनेत खर्च
मदया सुं म्हेस्यूपि नाप लासा इपि नापं वने
धका च्वं च्वनागु । संयोगं छि नापलात ।
जितः नं माःगु खर्च छि तयादिल धाःसा छथे
श्यनेवं छिगु लगेजुगु दाँ हिसाब यानाः बिये ।
जिगु खं न्यना वं थथे धाल—

“जितः नं छको थुकथं जूगु दु । शीथाय्
स्वयम्भूर्दे माकलं दुःख बो थें थनयापिं मनुतसें
नं दुःख ब्यू । भच्चा बेहोश जुल कि स्येँ,
शों हे ल्हके धुंकीगु । वने धुंकुगु खंय् हाला
च्वनां छु याय्, म्वाल झासँ, छित खर्च जिं
तयाबी । शी छु दाजु किजा हे मखुला ?”

“अहा ! श्व मनूनं गुलि बाँलागु खं
ल्हात” धैथे जुया जितः साप हे हर्ष जुल ।
वनापं तुं वना । परदेश, उकीसं थःमं धया-
थाय् बासं मखन । लासा-फांगायागु छुं बन्दो-
बस्त मजुल । निम्हसियां न्हयो मवो । परस्पर
धथे खं जुलः—

जि—“परदेशे स्वदेशी मनुत नापलाई बले
गथे थः दाजु-किजापिनि थें दया-माया दैगु खः
अथे हे शीथाय् च्वने बले नं दःसा नेपाः स्वर्ग
तुल्य हे मज्जीला छि ?”

व—“जुलं याःसा !”

जि—“छु याःसा अथे ज्वीथे हला ?”

व—“न्हापालाक माँयात मातृभूमि नापं
तुलना याना स्वेगु । माँ व मातृभूमि समान
हे खः धक्का सिल धाय् वं देशवासीपिं सकलें
थः हेतता केहेँ, दाजु-किजापिं खः धका सिई ।
अले परस्पर दाजु-किजापिनि थें प्रेम व स्नेह
बदे जुई ।”

जि—“माँयात मातृभूमि नापं गुकथं
तुलना याय्गु अले ?”

व—“गुम्हेसिनं शीत जन्म बिल वैत माँ
धाई । गुगु देशे शीपिं जन्म जुल, उगु
देशयात मातृभूमि धाई । गथे छथेँ दनेत चाः
व अःपा मदेकं मगाः, अथे हे मनु दनेतः नं
माँ व मातृभूमि मदेकं मगाः । कारण, गथे
चांः जक दनातःगु छथेँ ताकालं तेकेज्वी
फैमखु, अथे हे माँयागु दुरु जक त्वना दँम्ह
मनु नं ताकालं दनाज्वी फैमखु । माँ व मातृ-
भूमिया परस्पर सहायतां हे शीगु प्रतिपाल जुया
च्वन । थुलिं जक माँ व मातृभूमि समान धयागु
मखु । मेमेगु नं कारण दनि । गथे माँपिं
परलोक जूगु ताकलं दय धुंकुसां शीत बराबर
माँ लुमंसी वया च्वनीगु खः, अथे हे शीपिं
न्हाथाय् च्वंसां बराबर शीत मातृभूमि लुमंसी
वई । यदि उकथं मातृभूमि लुमंसी मवोगु जूसा,
भन्तेपिसं श्व पत्रिका प्रकाश याई हे मखु ज्वी ।
अमण धर्म पालन यानाः देश देशान्तरे चाः
चाः हिला धर्मया प्रचार याना ज्वीपिं भन्ते-
पिनि नं मातृभूमिया प्रति अपरिमित प्रेम दु
खनी धैगुया श्व छगू ज्वलन्तगु उदाहरण खः ।
गथे शीपिं माँ-ब्वा पिनिगु सख सो, अथे हे
शीपिं मातृभूमिया सख नं सो । गथे हिन्दु-
स्थाने बूपिं अंग्रेजतय् (Anglo Indian)
बिलाइते बूपिं अंग्रेजतय् थें सँ भवईसे च्वना
मिखा वाँउसे मच्चंसे हिन्दूतय् थें सँ, मिखा
हाकुसे हे च्वं । थुकीं सीदत कि शीपिं माँ-
ब्वापिनि सख सो थें मातृभूमिया सख नं सो ।
हानं शीसं सु-कर्म वा कु-कर्म न्हागु हे याःसां
शी माँब्वापिनि इज्जते समेतं क्यूवनीगु थें मातृ-
भूमिया इज्जते नं क्यूवं । गथे स्वर्गीय श्री ३

महाराज जंगबहादुर राणां बिलाइटे वनाः थःगु अनुपम बीरताया नमूना क्यना वःगुलि नेपाली धैपि बहादुर धका संसारे नां कहले जुल । गुम्ह मनूनं थःत 'राजा, काजी, जुजु' धका हेका मुलेतयाः दुरु त्वंका, खि, चो कया पालन-पोषण यांना स्याहार-सम्हार यांना बांलाक माया यांनातःम्ह माँयात छसिलिक्क ध्याकूँचाय् तयाः थः कला, काय्, ससः खल लिना जुई; उम्हसित समाजं नर-पशु धाई थें थःगु स्वार्थया लागी थः जन्म जूगु थःमं अन्न नया जल त्वना च्वनागु देशयात हानि ज्वीक सनीपित नं नरपशु धाई । माँ नापं झीगु गुलि सम्बन्ध दु उलि हे सम्बन्ध मातृभूमि नापं नं मदुगु जूसा झीसं छुं छगू तद्धंगु सु-कर्म व कु-कर्म यातधाय्वं, स्वया काय् नं याःगु धका न्यनी थें गनयापिसं याःगु धका नं मन्यनी मखु । उकिं झीसं सीके-माल कि माँयात गुलि हनेमाःगु खः, उलि हे मातृभूमियात नं हने माः । वासतवे मातृभूमियात हनेगु माँयात हनेगु खः ।”

जि—“छु यासा अथे याय् फैले ?”

व—“न्हापां स्वार्थयात नि त्यागयाय् फ्रय्के माः । गुबले तक्क झीपि स्वार्थी जुया थःगु जक उदरपृति याय्गु ज्याय् लगे जुया च्वनी,

उबले तक झीसं देशया सेवा याय् फैमखु; मातृ-सेवा नं ज्वीमखु ।”

जि—“मखु, स्वार्थ बा स्वार्थीया मुख्य तात्पर्य थः छम्हसिनं जक साक्षरिभिक नया च्वनेगु ।”

व—“अथे जूसा स्वार्थ त्याग याय् न्हापां छु याय्माः ले ?”

जि—“संसार अनित्य । थःमं यांनागु कर्तव्य जक नित्य । झी माँ-बौपिसं मनसे नं नका, मपुंसं नं पुंका गुकथं स्वार्थ त्यागयाना झीत बोलंका तःगु खः, उकथं हे झीसं नं इमिगु आदर्श कया देश, समाज व बन्धुपिनि निरिति स्वार्थ धैगु लेशमात्र नं मतसे त्यागयानाः कर्तव्य भोलपाः लाभ-अलाभ, निन्दा-प्रशंसायात वास्ता मयासे मातृ-सेवा याये । मातृ-प्रेम बढेयाना हःलिसे भ्रातृ इत्यादि प्रेमभाव नं बढे जुया वई । थथे प्रेम बढे यानायंकुसा तिनि स्वार्थ त्याग याय् फई, अले देशे शान्ति व सुख वृद्धिज्वी, न्हागु ज्याय्सं उन्नति ज्वी । अतएव देशोन्नति याय्गु अभिलाषा तइपि न्हाम्हसिन नं न्हापा स्वार्थयात तोता निस्वार्थी जुयमाल । थ्व हे देशोन्नतिया त्वाथः खः ।

समाचार

नेपाल देशे वैशाख उत्सव

गत वैशाख स्वाँया पुन्ही खुनु थन कान्तिपुर नगरे श्रीस्वयम्भूया के आनन्दकुटीस थुगुसी नं वैशाखोत्सव समारोहपूर्वक जुल ।

उखुनुया दिनस थन कुटीस उपोसथशील

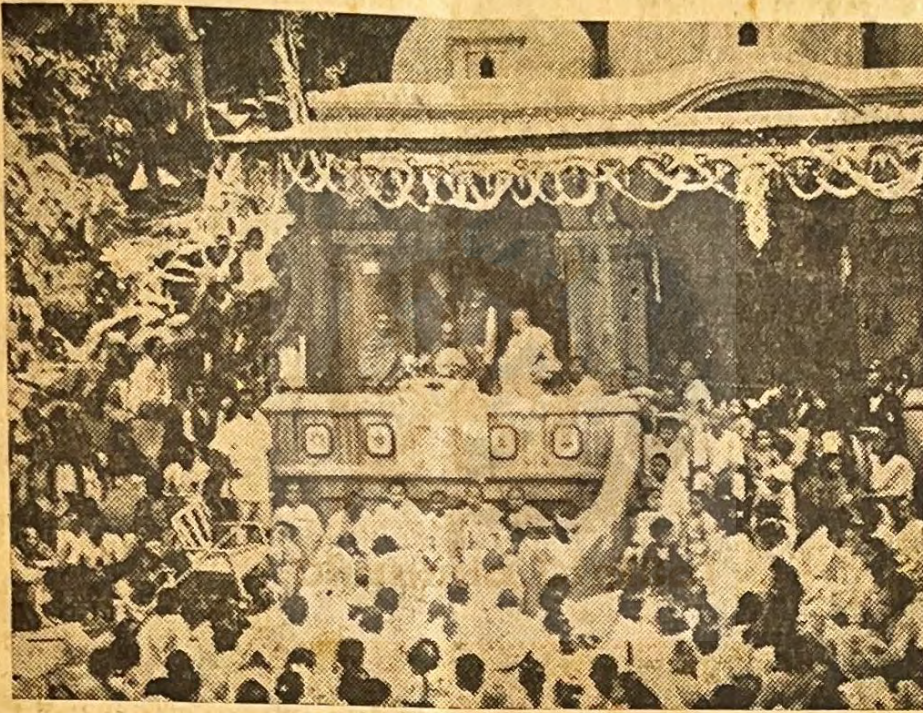
ग्रहण्याःपिं उपासक व उपासिकापिं च्यासलं मयाक दुगु जुल । सर्वप्रथम सुथसिया छ बजेति सकल उपासकोपासिकापिसं उपोसथ शील ग्रहण याय्धुंसेली भिक्षु अमृतानन्दं वैशाख पुन्हीया दिन गुकथं बिते याय् योग्य धैगु विषये ज्ञानता-

पित धर्मोपदेश बिया बिज्यात । अनंनिसे
न्हिच्छियंकं कर्मशील भिक्षु आदि सकल विहार-
वासी भिक्षुपिसं विहारे सम्मेल जुयाच्वं पि भक्त
जनपित धर्मां पान याकल ।

सुथसिया बुद्ध-पूजा सिधय्वं आनन्द
कुटीस निर्मित जुया च्वंगु श्री लंकाचैत्यया
वद्धाटन, चैत्य दयकेगुली मुख्य भालाकाः पि खुम्ह
दातापिनि द्वारा जुल । थुलि सिधय्वं उपस्थित

लंकाद्वीपे श्री अनुराधपुरं हयातः गु भगवान्या
शारीरिक पवित्र-धातुया प्रदर्शन जुल । पवित्रधातु
दर्शन यायत् व धर्मोपदेश न्यनेत वयाः वनाच्वं पि
जनताया लस्करं कान्तिपुर नगर व आनन्दकुटी
छस्वाँ थें जुया च्वन ।

न्हिनेसिया ३॥ बजेति लंकाद्वीपं विज्याना-
च्वंम्ह माननीय नारद महास्थविरं थः गु मातृभाषं
जनतापित वैशाखपुन्ही धयागु छु खः व नेपाल-

[मामनीय भिक्षु नारद महास्थविरं व्याख्यान याना च्वं बले सिया छगू दृश्य]

भक्तपि सकलें श्री स्वयम्भू पाखे न्ह्याना वन ।
अन भिक्षु अनिरुद्ध द्वारा, बुद्ध-पूजा सिधःसेली,
मनोहर धर्मोपदेश जुल ।

सलंस भक्तजनपिसं भिक्षु संघपित गुल्पा-
दान बिल । दिवा बुद्ध-पूजा स्थानीय विहारे
सिधःसेली महा भिक्षुसंघपित भोजन-दान बिल ।
उपस्थित सकल सजनपित नं भोजनद्वारा संग्रह
यात ।

न्हिनसिया १ बजेसंनिसे ३॥ बजे तक

वासी हिन्दू व बौद्धपि समगि जुया च्वनेमाः धैगु
विषये व्याख्यान याना बिज्याब, गुकिया सुन्दर
अनुवाद भिक्षु अमृतानन्दं थः गु मातृभाषाय्
उलिमसि लस्करपित ताय् दयक याना बिज्यात ।
वसपोलया प्राणवत् शब्द द्वारा सारा श्रोतागणपि
तस्बीर जुया च्वंगु जुल ।

नारद महास्थविरया धर्मोपदेश सिधय्वं
वसपोलं लंकाद्वीपे श्री अनुराधपुरं, नेपाली
बौद्धपिनि निर्मित हया बिज्यागु श्री महाबोधि-

वृक्षया कञ्चा छकञ्चा श्री साहु भाजुरत्न उपासकया
लहाती लवलहाना बिया बिज्यात । श्व बेलस
श्री चित्तधर उपासकं चिनातःगु बोधिवृक्ष धैगु
निम्न लिखित मंगलाचरण, शान्ति निकुञ्ज
विद्यालयया स्वम्ह विद्यार्थिनी बालिकापिसं मनोहर
ध्वनि गायन यात ।

ए ले जूपि ! थन वा थन वा
केवल जिगु खँ ब्यु छको न्यनाः,
धया च्वना जि मद्दिक आः नं
योसा काःवा ज्ञान इनाः ।
जिगु जुल 'बंगलसिमा' धका नां
तर यक जिके ज्ञान खनाः
'बोधिवृक्ष' नां बिल लोकं हे
योसा काःवा ज्ञान इनाः ।
फरफर फरफर जिगु हः सं सो
'स्थिर मदु सकतां वनिगु फुनाः'
धाःगु 'मखाः ज्वी, हानं मेगु
योसा काःवा ज्ञान इना ✱
अति तांन्वःपि जिगु के श्यनेवं
सिचुयाः नं चिकुचाःगु खनाः
'सुख नं लिपते दुख हे' धैगु
योसा काःवा ज्ञान इनाः ।
हायाः वन्यवं जिगु हः हानं
न्हूचुलि जग्ग्याः वःगु खनाः
चित्त वृत्तिया स्वभाव सीगु
योसा काःवा ज्ञान इनाः ।
'बुद्ध' जुयाः वैन थुलि हे श्वीकाः
"गौतम" जिगु के माःछि च्वनाः,
प्रियपासार्पि ! छिमि नं उगु हे
योसा काःवा ज्ञान इनाः

तदनन्तर श्री भाजुरत्न साहुनं नेपाली
बौद्धपिनि निंति लवलहाना काःगु बोधिवृक्षया कञ्चा

दुगु गमला सिरे तथाः समारोहपूर्वक नियमित थासे
यंका रोपन यात । थुली सिधयवं वैशाख पुन्ही
छनून्हो, भिक्षुपिनि विनय-कर्म उपसम्पदादि याना
भिक्षु छुयेत, बुद्धोपदेशित विनयानुसार सकल
भिक्षु संघर्षि मुनाः सम्मत यानातःगु 'सीमा-गृहे'
पुस्तकालय दयकेया निर्मित च्याम्ह 'महानुभाव
दातापि जानाः स्मृति छगः छगः मंगलशिला
प्रतिस्थापित यात । आशा जक मखु पूर्ण
विश्वास नं दुकि वयक महान दातापिसं श्व
मंगलशिला प्रतिस्थापित याःगु कार्य ननानं हे
सम्पूर्ण याना दिई ।

सन्ध्याया प्रदीपादि पूजा सिधयका सकल
सत्त्वप्राणीपित पुण्यदान बिया नेपालवासी श्री ३
महाराजपिनि दीर्घायु प्रार्थना यासे जगतोद्धार
कामना याना सकल भक्तजनपिसं निर्वाण प्रार्थना
यात ।

रात्रीया समये चच्छियंकां महा भिक्षु
संघर्षि मुनाः देशया शान्ति कामना यासे महा-
परित्राण पाठ याना बिज्यात ।

कन्हे खुनु सुथे परित्राण पाठ सिधयका,
श्रोतागणपित परित्राण-जल व सुका बियाः निर्वाण
प्रार्थना यासे वैशाख स्वाँया पुन्हीया बुद्ध-जयन्ति
महोत्सव विसर्जन जुल ।

[निज संवाद दाता द्वारा]

पालपातान्सेन—थन थुगुसो वैशाख
पुन्हीया बुद्ध-जयन्ति सदांया थें भारिछांतं जुल ।

स्थानीय भिम्सेनटोले च्वंगु आनन्द विहारे
प्रातःकालंनिसें उपोसथ शील काईपि उपासक
उपासिकापि एकत्रित जुल । यथा श्रद्धा पञ्च
अष्टशील प्रार्थना यानाः भारिछांतं बुद्ध-पूजा
यात । स्तोत्रादि पाठ नं जुल ।

बहानिसिया ८ बजेति स्थानीय टक्सारटोलं

सदाया थें बुद्ध-जात्रा याय् त सनाच्चंगु बखते, नीन्यासलदँ न्हापा थौं थें जाःगु वैशाख पुन्हीया दिने सिद्धार्थ बोधिसत्त्वं मारनापं संग्राम याःबेलस घनघोर ज्वीक वा, फय् वःगु खः वत्वथें घनघोर ज्वीक वा फय् वल ।

पलख लिपा वा, फय् ब्याक शान्त जुया वन । नभमण्डले पूर्ण चन्द्रालोकं सकसितं स्वाँया पुन्हीया स्वभा क्यना च्वन । सुन्दरगु भगवान् बुद्धया प्रतिमा तयातःगु सुसज्जित रथ, साधुकार नादया साथ साथे नगर छगूलि चाहीकल ।

रथया न्ह्यो न्ह्यो अनेक रंग विरंगया ध्वाँय् ज्वना च्वंपिं भगवान्‌या सेवक गणपिं, व वयां ल्यूने पञ्च बाजनं थाइपिं; वयां ल्यूने प्राचीन नेपाली सभ्यतानुसार दाफा भजन हाला वना च्वंपिं सकलवर्गयापिं महाजनपिं दुगु जुल । रथया ल्यूने पाखे आधुनिक सभ्यतानुसार हार-मोनियम् व तबलादि थाना नवयुवकत मनोहर छांतं भगवान्‌या भजनयाना वना च्वन । प्रत्येक गृहे च्वं च्वंपिं दर्शकतसें लाहात ज्वजलपाः भगवान्‌या रथपाखे स्वयां प्राचीन गौरव लुमंका बुद्धगुण स्मरण यासे थःमं सःसःथें स्तुति पाठ आदि व्वना च्वन । रथया दके ल्यूने बुद्ध गौरवया कारणं अनेक महाजन वर्गपिं शान्तिपूर्वक ल्यू ल्यू वया बुद्ध-जयन्तिया शोभा बढे याना च्वन । [निज संवाद दाता द्वारा]

भोजपुर—थन स्थानीय शाक्यमुनि विहारे सदांया थें थुगुसी नं फक्को छायपाः वैशाख पुन्हीया महोत्सव मानेयात ।

वैशाख पुन्ही न्ह्यो चतुर्दशी खुनु प्राचीन रीति अनुसार दाफा भजन व ज्ञानमालाया भजन यासे जाग्राम च्वन । पुन्ही खुनु सुथ न्हाप्पनं

आपलं उपासक व उपासिकापिसं उपोसथ शील ग्रहण यात । नव निर्मित जुया च्वंगु भिक्षुसंघपिं बिज्याइगु आवास-गृह नं थ्व हे शुभमुहुर्तस चातुर्दिशां बिज्याइपिं भिक्षु संघपिनि निर्मित समर्पण यात ।

भगवान्‌या मूर्ति रथे तया सदांया थें जात्रा याय् धुंका उपस्थित सलंस भक्तजनपित प्रसाद इना संग्रह यात । थ्वबेलस उपस्थित सज्जनपित अगधम्म व विवेकानन्द श्रामणेरपिसं बुद्धया शान्ति सन्देशया धर्मोपदेश न्यंकल ।

[निज संवाद दाता द्वारा]

पौखरा—थन स्थानीय बुद्धविहारे थुगुसीया बुद्ध-जयन्ति अत्यन्त बांलाक जुल ।

सर्वप्रथम पुन्ही खुनु सुथ न्हाप्पनं करीव ५०/६०म्ह उपासक उपासिकापिसं उपोसथ व्रतशील ग्रहण यात । तदनन्तर भिक्षु शाक्या-नन्दं, सकल भक्तपिसं साधुकार बीका प्रणीताकारं बुद्ध-पूजा यात । दिवा समये भजन नं जुल । उपस्थित सलंस जनतापित भिक्षु शाक्यानन्दं बुद्धवचनामृत पान याकुसे धर्म व्याख्यान याना बिज्यात । प्रसाद नं इना बिल । अन्तस जगतप्राणीपित पुण्यदान बिया पुण्योत्सव विसर्जन यात ।

[निज संवाद दाता द्वारा]

कालिम्पो ग—थन थुगुसी वैशाख पुन्हीया महोत्सव सकल नेपालीपिं जाना अत्यन्त बांलाक यात । दकेन्हाप्पां स्थानीय बुद्धिष्ट लाइब्रेरिस बुद्ध-पूजा व स्तोत्रपाठ जुल व त्रिपाई प्रज्ञाचैत्य विहारे भारि छांतं बुद्ध-पूजा जुल । थुली सिधय्वं सकल नेपाली दाजु किजापिं जानाः सलंस गरीब याचकतयत आहार पान द्वारा संग्रह यात । न्हिनेसिया ५ बजेति

स्थानीय टाउन्हाले श्रीयुक्त मोतिचन्द्र प्रधान एस० डि० ओ० या सभापतित्वस छगू सभा जुल । सभास बर्मा जुजु थिवाउया जिलाजै प्रीन्स ला थाकिन् व इंगलेण्डया सुप्रसिद्ध विद्वान् व मि० मार्को पालस् धयाम्ह बौद्ध छम्ह नं दुगु जुल ।

श्रीयुक्त पूर्णमान शाक्य, संगीत विशारदया मनोहर धूनं युक्तरु संगीत द्वारा विशेष सभाया शोभा बढे जुल । देश विदेशयापि अनेक विद्वान-पिसं भाषण बिल । थुकी मध्ये निम्न वक्तातय नां उल्लेख नीयः

रामकृष्ण मठया स्वामि जयानन्द, प्रोफेसर पं० परमहंस मिश्र, लंकायाम्ह बंगाली प्रोफेसर डा० एच० एस० राय व बेरिष्टर जि० पि० कार ।

ल्हासायापि पण्डित पिसं व श्री प्रसाद उपासकं नं भाषण बिल । सभापति श्रीयुक्त मोतिचन्द्र प्रधानं बौद्ध धर्म व बुद्ध भगवान्‌या शान्ति सन्देशया बारे महत्वपूर्ण भाषण बिया दिल ।

अन्तस भगवान्‌या गुणानुस्मरण यासे सभा विसर्जन जुल ।

(निज संवाददाता द्वारा)

लंकां विज्याम्हा महास्थविर—

नेपाल कान्तिपुर नगरे निर्मित जूगु श्री लंका चैत्य वैशाख पुन्हीया दिने उद्घाटन याय्या निति लंकाद्वीपं विज्याम्हा नारद महास्थविर, नेपाले निलाति च्वनाः जुलाई १० तारिक खुनु सुथे कलकत्तां लंका स्वया हवाइ जहाजे च्वना ल्याहँ विज्यात । छको भिक्षु अमृतानन्द व वसपोल नारद महास्थविरपि सिंहदरबारे विज्यागु वखते वसपोलपिसं श्री ३ महाराजयाके, वैशाख पुन्हीया दिन (State Holiday) सरकारी छुट्टि दिन याना बिल धालसा बडो हे उत्तम जुयू धका प्रार्थना नं यागु जुया च्वन । गुकिया फल स्वरूप नेपाल नरेशं बौद्धपिनि निति वैशाख पुन्हीया दिन छुट्टी नं याना बिल धका वसपोल नारद महास्थविर आज्ञा दयका विज्यात ।

अभूतपूर्व अभिनन्दन सभा व वैशाख पुन्हीया दिन सरकारीपाखें छुट्टीया घोषणा

नेपाल—लंकाद्वीपं विज्याम्हा जगद्-विख्यात भिक्षु नारद महास्थविरयात नेपाली जनतापिनि पाखें अभिनन्दन व मान-पत्र बीया निति गत जून ३० तारिक बुद्धवार खुनु स्थानीय यट्खा बहाले, न्हूगु विधान घोषणा ज्वीधुंसेली सर्वप्रथम छगू सार्वजनिक ऐतिहासिक महासभा जुल ।

श्व सभास श्री ३ महाराजया प्राइवेट सेक्रेटरी श्री दीपराज मानंधर एम, ए नं सभापतिया आसन ग्रहण याना दिल । सभास उपस्थित जूपि जनतापि झिदोलं मयाक दुगु जुल । अपाय्‌धंगु यट्खा बहाले च्वनेथाय् मदुगुलि छ्वा-र्यरं दुगु छें जाय्‌क नारीगणपि मुना च्वंगु जुल । थुलि नं थाय्‌ मगाना पली पली स्मेतं

दर्शकतय भीर पडे जुया च्वंगु जुल ।

विशेष निहथने बहःगु खँ, थुलिमछि लस्कर
मुनाः च्वंसां छुं कल-कोलाहल मजुसे शान्ति-
पूर्वक सभाया ज्या सफल जुल ।

उपस्थित सज्जन वर्गपि मध्ये श्रीयुक्त
बालकृष्ण शमशेर ज० ब० रा० मेजर कर्णेल व
पुलिस गोसोराया श्रीयुक्त चन्द्रबहादुर मेजर
कर्णेलपि नं दुगु जुल ।

सभा उद्घाटन्यासे सर्वप्रथम भिक्षु
अमृतानन्दं उपस्थित सज्जनपित सभा जूगुया
उद्देश्य खे कना विज्यात । अले सभापतिजुं
जनतापित माननीय नारद महास्थविरया परिचय
बिया दिल । लाउड् स्पीकर नं दुगु जूया
निर्ति दर्शकतयूत आराम साथ भाषण न्यने
दत्त । सभाया विषयानुसार दके न्हापां झिछ्महति
बालिकापिसं अभिनन्दन मंगलाचरण गान यात ।

नेपाली जनतापिति निर्ति प्रोफेसर
रामप्रसाद मानंधर एम० ए नं अंग्रेजी च्वयातःगु
अभिनन्दन-पत्र ब्वना दिल गुकिया अनुवाद श्रीयुक्त
ठाकुरलाल मानंधरं याना दिल । थुलि सिधय्वं
सभापद्रपित लिसः बिया विज्यासे नारद महा-
स्थविरं अंग्रेजी भाषं कम्से कम् बाउ घण्टां
मयाक वक्तव्य बिल । थुकिया अनुवाद
मास्टर रेणुलाल बि० एनं याना दिल ।

नारद महास्थविरं थःगु वक्तव्य बी
न्हो नेपाली जनतापित शुभसन्देशया खँ कना
विज्यासे श्री ३ महाराज मोहनशमशेर जंगबहादुर
राणां, नेपाली बौद्ध जनतापिति निर्ति आवंली
वेशाखपुन्हीया दिन सरकारी छुट्टीया दिन जुल
धका च्वयातःगु पौ सभापद्रपित ब्वना न्यंकल ।
व पौ थथे—

SINGHA DARBAR
KATHMANDU,
NEPAL.

30th June, 1948.

Dear Bhikshu Narada,

Some dayes ago when you
called at Singha Darbar to give
blessing to my respected father
His Highness the Maharaja, you
made a suggestion that it would
be gesture of great goodwill if
Baisakh Purnima, the joint anni-
versary of Lord Buddha's Birth,
Enlightenment and Nirvana, were
declared a holiday for Buddhists
in this land of Buddha's nativity.
His Highness had thanked you
for your suggestion and had
replied that he would consi-
der the matter. I have now
great pleasure in informing you
that His Highness the Maharaja
has declared that henceforth
Baishakh Purnima would be a
holiday for all officers and
personnel in the service of the
Government, belonging to the
Buddhist faith. Necessary gover-
nment order are being issued
accordingly.

With kind regards, I am,

Yours sincerely,

Sd. Sarada Sumsher

धुक्रिया भाव थथे—

प्रिय भिक्षु नारद,

छुं दिन न्हापा जिम्ह पृज्य अबुजु श्री ३ महाराज मोहनशमशेरयात आशिवाद वीयो निति छलपोल सिंहदरवार विज्यागु वक्तते छलपोल बुद्धया जन्मभूमि जुया च्वंगु श्व नेपाल देशे सकल बौद्धपिनि निति छुट्टीया िन घोषणा याना वि३ धासा अतिकं उत्तम जुई धका प्रस्ताव याना विज्याव च्वंगुलम श्री ३ महाराजं छापित भविष्यदे विद्या उक्त विषये विचार याना स्वये धका उत्तरे विया विज्यात । आः, श्व समाचार च्वयदुगु खनाः जितः हर्षजुयु कि श्री ३ महाराजं आवंली सकल सर्कारी नोकरीतयत व अफिसरतयत—गुपि बौद्ध भक्तपिं स्वः—वैशाख पुन्हीया दिने सकलासत छुट्टी वियगु घोषणा याना विज्यात । सर्कारी कानून अनुसार मागु ऐन नं बने ज्वीगु जुल ।

दया पूर्वक,

जिम्ह शुद्ध हृदयम्ह

सहि—शारदा शमशेर

नारद महास्थविरया भाषणं लिपा सभापति दीपराज सुब्बां वक्तव्य व्युसे नारद महास्थविरं नेपाले वया महान शासनिक सेवा याना विज्यागु बारे व आवंली नेपाल व लंकाया सम्बन्ध अविच्छिन्नरूपं च्वनी धैगु बारे महत्वपूर्ण भाषण विया दिल् ।

अन्तस सभापदपिं व सभापतियात तथा वक्तापित धन्यवाद यासे भिक्षु अमृतानन्द स्वमातृभाषं नेपायागु प्राचीन गौरवया ऐतिहासिक खं क्यना, गुगु नेपालया छम्ह मात्र आर्यपुत्रया कारणं थौं सकल लोके छगूमात्र शान्ति सन्देश

फेले जुया च्वन, उगु शान्ति सन्देशया पितृ जुया विज्याम्ह भगवान् बुद्धया जन्मभूमि जुया च्वंगु झी नेपाल देशे थौं उजागु सन्देशया अभाव जुया च्वंगु छगू खेद स्वः धका धयाः पुनः उजागु सन्देशयात प्रचार याना हानं छको नेपालयात पूर्ववत् याप्या नितिं जनतापित समगी जुया थःथःगु धर्मयात बालाक आचरण याना धार्थ्यापिं मानवपिं जुया च्वनेमाल धया नेपाल देशया नां संसारं अमर जुया च्वंगु केवल बौद्धया नातां सिवाय मेग मखु धका नं धया विज्यात ।

पुनश्च थःगु भाषण स्वाना विज्यासे बसपोल वर्तमान श्री ३ महाराजया सत्यगुण प्रकाश यासे भिक्षु संघपिनि बारे व अनागत बुद्ध शासनया बारे नेपाल देशे छुं हे विद्वत बाध्या ज्वीमखु धका श्री ३ महाराजं बसपोलपित सिंहदरवार आज्ञा जूगु खं नं मुक्तकण्ठं धयाविज्यात

बसपोलया भाषण द्वारा नेपाली जनतापिनि न्होने प्राचीन समृद्धिया छगू दृश्य खने दया च्वंगु जुल । प्रत्येक नेपाली मानवपिनि चित्ते नेपालया प्रति भक्ति वढे जुयाः बसपोल महापुरुष बुद्धया अद्भुत व उदारतम चरित्रया अनुस्मरण यासे थःपिं नं बसपोलया अनुचर ज्वीमाल धथे ज्यागु भाव क्यना शान्तपूर्वक च्वं च्वन—गुम्ह छम्हमात्र महापुरुष गौतम बुद्धया कारणं नेपाला नां अजरामर जुल ।

तदनन्तर सभापतिया धन्यवाद शब्द द्वारा सभा विसर्जन जुल । परोपकारया, शान्तिनिकुञ्ज विशालयया स्वयंसेवक व अन्य सेवकपिनि द्वारा सभापद् नर नारिपित वृहद् उपकार जुल ।

(निजसंवाद दाता द्वारा)